

ECRI

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (99) 54

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

COMPILAȚIE A RECOMANDĂRILOR DE POLITICĂ GENERALĂ A ECRI

Strasbourg, martie 2000

In cadrul activităților referitoare la teme generale, ECRI elaborează o serie de recomandări de politică generală adresate guvernelor tuturor statelor membre. Acestea acoperă principalele domenii ale luptei împotriva rasismului și intoleranței și furnizează liniile directoare pentru punerea în practică a politicilor naționale globale. Prima recomandare de politică generală a ECRI este deosebit de cuprinzătoare, incluzând aspectele juridice și non-juridice ale luptei împotriva rasismului și a intoleranței. Cea de-a doua recomandare a ECRI este axată asupra rolului organismelor naționale specializate în combaterea rasismului și a intoleranței (avocatul poporului, comisii etc.). A treia recomandare se referă la combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor. Cea de-a patra urmărește promovarea anchetelor naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime. Cea de-a cincea recomandare de politică generală se referă la măsurile de combatere a intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.

CUPRINS

Pagină

Recomandarea de politică generală Nr. 1
Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.....

Recomandarea de politică generală Nr. 2
Organisme specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei,
antisemitismului și intoleranței la nivel național.....

Recomandarea de politică generală Nr. 3
Combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor.....

Recomandarea de politică generală Nr. 4
Anchete naționale asupra experiențelor și percepției discriminării
și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime.....

Recomandarea de politică generală Nr. 5
Combaterea intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.....

Recomandarea de politică generală Nr. 1 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (ECRI) Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței cu mandatul, printre altele, de a formula recomandări de politică generală către statele membre;

Având în vedere propunerile conținute de Recomandarea Nr. 1275 asupra luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 28 iunie 1995;

Convinsă că o luptă eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței implică o abordare susținută și cuprinzătoare, concretizată printr-o gamă largă de măsuri care se completează și se întăresc reciproc, acoperind toate aspectele vieții;

Recunoscând diversitatea socială, economică și juridică a statelor membre și necesitatea adoptării de măsuri specifice în domeniu, care să reflecte această diversitate;

Conștienți de faptul că nu sunt suficiente doar măsurile juridice în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, dar că acestea au, totuși, o importanță primordială și că aplicarea defectuoasă a legislației existente, discreditează ansamblul măsurilor adoptate în lupta împotriva rasismului și intoleranței;

Amintind faptul că strategiile preventive pe termen mediu și lung care se bazează în special pe măsurile cu caracter educativ sunt cruciale pentru a limita diversele manifestări ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și exprimând în acest sens sprijinul său pentru inițiativa adoptată în cadrul Consiliului Europei, în special în domeniul predării istoriei, precum și pentru Recomandarea (84)18 asupra pregătirii profesorilor în domeniul educației pentru înțelegere interculturală, în special în contextul migrării, precum și pentru Recomandarea R(85)7 asupra predării și învățării drepturilor omului în școli;

Recunoscând rolul activ pe care media îl poate avea în promovarea culturii, toleranței și înțelegerii reciproce;

Dorind ca prin această primă recomandare de politică generală, complementară altor eforturi întreprinse la nivel internațional, să ajute statele membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, prin propunerea de

măsuri concrete și specifice într-un număr limitat de domenii care sunt în mod special pertinente;

Recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

A. REFERITOR LA DREPTUL NAȚIONAL, APLICAREA LEGII ȘI RECUSURILE JUDICIARE

- Să determine angajarea statului, ca prin ordinea sa juridică internă, de exemplu în cadrul Constituției sau a Legii fundamentale, să asigure tratamentul egal al tuturor persoanelor și să lupte împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.
- Să semneze și să ratifice instrumentele juridice internaționale care figurează în anexă.
- Să fie adoptate măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul, și intoleranța, care prevăd, în special:
 - că discriminarea în angajare și în furnizarea de bunuri și servicii către public este ilegală;
 - că actele rasiste și xenofobe sunt pedepsite cu severitate prin metode cum ar fi:
 - definind drept delict specific delictelor comune care au un caracter rasist sau xenofob;
 - ținând cont în special de motivațiile rasiste sau xenofobe ale autorului delictului;
 - că infracțiunile penale cu caracter rasist sau xenofob pot fie urmărite din oficiu;
 - că, în conformitate cu obligațiile asumate de către state sub incidența instrumentelor internaționale, și în special a Articolului 10 și 11 a Convenției Europene a Drepturilor Omului, exprimarea orală, în scris și audio-vizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare și violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate, din punct de vedere juridic, drept o infracțiune penală, care vizează, de asemenea, producția, distribuția și depozitarea pentru distribuție a materialului în chestiune;
- În conformitate cu obligațiile internaționale menționate mai sus, să fie adoptate măsuri, inclusiv, dacă este nevoie, măsuri juridice, pentru combaterea organizațiilor rasiste – fiind conștienți că acestea pot reprezenta un pericol la

adresa drepturilor omului și grupurilor minoritare – inclusiv interzicerea unor asemenea organizații dacă se consideră că astfel se contribuie la lupta împotriva rasismului;

- Să sensibilizeze publicul larg asupra legislației în domeniul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să acorde prioritate urmărilor penale împotriva delictelor cu caracter rasist sau xenofob și acestea să fie desfășurate într-o manieră energică și consecventă;
- Să colecteze și să publice date statistice precise asupra numărului de delictе rasiste sau xenofobe semnalate de poliție, de urmăriri, asupra motivelor din cauza cărora nu s-a efectuat urmărirea și asupra rezultatului cazurilor;
- Să ofere victimelor discriminării recursuri legale adecvate, fie în drept penal sau în drept administrativ și civil, acolo unde pot fi asigurate compensații pecuniare sau alte compensații;
- Să pună la dispoziția victimelor discriminării asistență juridică adecvată atunci când acestea doresc să facă un recurs legal;
- Să facă cunoscute recursurile legale și mijloacele de a avea acces la acestea.

B. REFERITOR LA POLITICILE ÎN ANUMITE DOMENII

- Să se adopte măsuri în domeniul educației și informației în vederea întăririi luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să se adopte politici care să întărească sensibilizarea asupra bogăției pe care diversitatea culturală o aduce societății;
- Să se realizeze cercetări asupra naturii, cauzelor și manifestărilor rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel local, regional și național;
- Să vegheze pentru ca programele școlare, de exemplu cele în domeniul predării istoriei, să fie astfel întocmite încât să întărească aprecierea diversității culturale;
- Să înființeze și să susțină cursuri de pregătire pentru promovarea sensibilității culturale, conștientizarea prejudecăților și cunoașterea aspectelor legale ale discriminării pentru cei responsabili cu recrutarea și promovarea procedurilor, pentru cei care au contact direct cu publicul și pentru cei care trebuie să vegheze ca persoanele din organizații să se conformeze normelor și politicilor de nediscriminare și egalitate a șanselor;
- Să asigure, în special, ca asemenea pregătiri să fie introduse și menținute pentru poliție, pentru personalul din instanțele de justiție penală, pentru

personalul penitenciarelor și personalul care are de-a face cu non-cetățeni, în special refugiații și cei care solicită azil;

- Să încurajeze funcționarii publici să fie conștienți de necesitatea promovării toleranței în declarațiile lor publice;
- Să vegheze pentru ca poliția să trateze în mod egal toți membrii publicului și să se abțină de la orice fel de act de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;
- Să dezvolte structurile formale și informale de dialog dintre poliție și comunitățile minoritare și să vegheze pentru existența unui mecanism care să permită cercetarea într-o manieră independentă a incidentelor și domeniile de conflict dintre poliție și grupurile minoritare;
- Să încurajeze recrutarea de membri ai grupurilor minoritare în serviciile publice, la toate nivelurile, și în special în poliție și în personalul auxiliar;
- Să vegheze ca serviciile publice, cum ar fi cele de sănătate, de ajutor social și de educație să fie accesibile tuturor, fără discriminare;
- Să se adopte măsuri specifice, cum ar fi furnizarea de informații cu țintă, pentru a asigura faptul ca toate grupurile în drept să aibă acces la aceste servicii;
- Să se promoveze și să se sporească egalitatea reală a șanselor prin asigurarea existenței unor măsuri speciale de pregătire care să ajute oamenii aparținând minorităților naționale să intre pe piața de muncă;
- Să inițieze cercetarea practicilor discriminatorii și a barierelor sau mecanismelor de excludere din sectorul public și privat de locuințe;
- Să asigure ca sectorul public de locuințe să fie alocat pe baza criteriilor publicate care sunt justificabile, adică cele care asigură accesul egal al tuturor acelorora în drept, indiferent de originea lor etnică;
- Având în vedere că este dificil să se dezvolte și să se implementeze în mod eficient politici în domeniile aflate în discuție în absența datelor bune, să se strângă, în concordanță cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este nevoie, date care vor sprijini evaluarea situației și experiențelor grupurilor care sunt vulnerabile în mod deosebit față de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță.

ANEXĂ

Lista instrumentelor juridice internaționale în domeniu

- Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului) (1950) și protocoalele adiționale;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite referitoare la Statutul Refugiaților (1951)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii referitoare la Discriminare în materie de angajare și profesie;
- Carta Socială Europeană (1961) și protocoalele sale adiționale;
- Convenția UNESCO referitoare la Lupta împotriva Discriminării în Educație (1960);
- Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Civile și Politice (1966) și primul său protocol adițional;
- Carta Europeană a Limbilor Regionale și Minoritare (1992);
- Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (1995).

Recomandarea de politică generală Nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)

Organisme specializate de combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei, la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetului Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței care are ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală pentru statele membre;

Luând în considerare Rezoluția 48/134 adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 decembrie 1993 privind Instituțiile Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului;

Luând în considerare, de asemenea, principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținută la Paris în 7-9 octombrie 1991 (cunoscute ca "Principiile de la Paris");

Reamintind diferitele Rezoluții adoptate la prima și la a doua întâlnire europeană a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținute la Strasbourg în 7-9 noiembrie 1994 și, respectiv, la Copenhaga în 20-22 ianuarie 1997;

Luând în considerare Recomandarea nr. R (85) 13 a Comitetului Miniștrilor privind instituția Avocatului Poporului;

Luând, de asemenea, în considerare lucrările desfășurate în cadrul Comitetului Director pentru Drepturile Omului (CDDR) referitoare la înființarea instituțiilor naționale independente a drepturilor omului;

Subliniind că lupta contra rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței reprezintă o parte integrantă a protejării și promovării drepturilor fundamentale ale omului;

Reamintind propunerea ECRI de întărire a clauzei de nediscriminare (Articolul 14) a Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Profund convinsă că fiecare trebuie să fie protejat împotriva discriminării bazate pe rasă, culoare, limbă, religie, origine națională sau etnică sau împotriva discriminării care poate indirect să provină din aplicarea legii în aceste domenii;

Convinsă de necesitatea de a acorda cea mai mare prioritate măsurilor de aplicare integrală a legislației și a politicilor destinate combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că o strategie eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței se bazează în mare parte pe sensibilizarea, informarea și educarea publicului cât și pe protejarea și promovarea drepturilor indivizilor care aparțin grupurilor minoritare;

Convinsă că organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național pot contribui prin acțiuni concrete la diferite niveluri, la întărirea eficienței ansamblului de măsuri luate în acest domeniu și la asigurarea consilierii și a informării autorităților naționale;

Apreciind faptul că astfel de organisme specializate au fost deja înființate și funcționează în câteva state membre;

Recunoscând că forma pe care aceste organisme o ia poate varia în funcție de circumstanțele din diferitele state membre și poate face parte dintr-un organism cu obiective mai largi din domeniul drepturilor omului în general;

Recunoscând, de asemenea, necesitatea guvernelor însăși de a furniza informații și de a fi accesibile organismelor specializate și de a le consulta asupra problemele relevante funcțiilor lor;

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să ia în considerare cu atenție posibilitatea înființării de organisme specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național, în cazul în care astfel de organisme nu există deja;
2. pentru examinarea acestei probleme să se ghideze după principiile de bază conținute în anexa acestei recomandări și să se inspire din acestea în măsura în care aceste principii constituie opțiuni prezentate spre a fi discutate la nivel național.

Anexa la Recomandarea de politică generală Nr. 2 a ECRI

Principiile de bază referitoare la organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Capitolul A: statutele care instituie organismele specializate

Principiul 1

Mandat

1. Organismele specializate ar trebui dotate cu un mandat enunțat clar printr-un text constituțional sau alt text legislativ;
2. Mandatul organismelor specializate ar trebui să stabilească alcătuirea, sfera de competență, atribuțiile statutare, responsabilitățile și finanțarea acestora.

* * *

Capitolul B: forme alternative de organisme specializate

Principiul 2

1. Conform tradițiilor juridice și administrative ale țărilor în care acestea sunt stabilite, organismele specializate pot lua diferite forme.
2. Rolul și funcțiile stabilite prin intermediul principiilor de mai sus ar trebui îndeplinite de organisme care ar putea lua forma, de exemplu, a comisiilor naționale pentru egalitate rasială, a Avocatului Poporului pentru discriminare etnică, a centrelor/oficiilor pentru combaterea rasismului și promovarea egalității șanselor, sau alte forme, inclusiv a organismelor cu obiective mai largi din sfera drepturilor omului în general.

* * *

Capitolul C: funcțiile și responsabilitățile organismelor specializate

Principiul 3

În funcție de circumstanțele, legea și practica națională organismele specializate ar trebui să conțină cât mai multe din funcțiile și responsabilitățile următoare:

- a. să lupte pentru eliminarea diferitelor forme de discriminare stabilite în preambul și să promoveze egalitatea șanselor și a bunelor relații între persoanele aparținând tuturor grupurilor diferite;
- b. să urmărească conținutul și efectele legislației și ale actelor administrative relevante pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și

intoleranței și să facă propuneri, dacă este necesar, pentru modificarea legislației în cauză;

- c. să consilieze autoritățile legislative și executive pentru a îmbunătăți reglementările și practica în domeniile relevante;
- d. să furnizeze ajutor și asistență, inclusiv ajutor juridic, victimelor pentru a le proteja drepturile în fața instituțiilor și tribunalelor;
- e. în funcție de cadrul juridic al țării în cauză, să facă recurs dacă și când este necesar sesizând, dacă este cazul, tribunalele sau alte instanțe judiciare;
- f. să se sesizeze de plângerile și petițiile referitoare la anumite cazuri și să caute concilierea fie pe cale amiabilă fie, în limitele prescrise de lege, prin decizii juridice constrângătoare;
- g. să dețină puterile adecvate pentru obținerea probelor și informațiilor în vederea realizării funcțiilor descrise mai sus;
- h. să furnizeze informații și sfaturi organismelor și instituțiilor interesate, incluzând organismele și instituțiile statului;
- i. să emită avize referitoare la normele de practică anti-discriminatorie din domeniile specifice, norme care să dețină fie putere de lege, fie să fie aplicabile în mod voluntar;
- j. să promoveze și să contribuie la pregătirea unor anumite grupuri-țintă, fără prejudiciu față de rolul fundamental în materie de pregătire care revine organizațiilor profesionale în cauză;
- k. să promoveze sensibilizarea publicului larg asupra problemelor de discriminare și să producă și să publice informații și documente pertinente;
- l. să sprijine și să încurajeze organizațiile cu obiective similare cu cele ale organismelor specializate;
- m. să țină cont și, dacă este cazul, să reflecte preocupările acestor organizații.

* * *

Capitolul D: administrarea și funcționarea organismelor specializate

Principiul 4

Compoziția

Compoziția organismelor specializate sub forma comisiilor și a altor forme asemănătoare, ar trebui să reflecte societatea în ansamblul și diversitatea ei.

Principiul 5

Independența și responsabilitatea

1. Organismelor specializate ar trebui să li se atribuie fonduri suficiente pentru a-și duce la îndeplinire eficient funcțiile și responsabilitățile, iar fondurile ar trebui să fie supuse anual aprobării parlamentului;
2. Organismele specializate ar trebui să funcționeze fără intervenția statului și cu toate garanțiile necesare independenței lor, incluzând libertatea de a-și numi propriul personal, a-și gestiona resursele proprii după cum consideră și a-și exprima public punctele lor de vedere;
3. Organismele specializate trebuie să producă în mod independent rapoarte privind acțiunile lor, având la bază obiective clare și, dacă este posibil, care pot fi evaluate, pentru a fi dezbătute în parlament;
4. Mandatul organismelor specializate trebuie să enunțe clar dispoziții referitoare la nominalizarea membrilor săi și trebuie să conțină garanții adecvate contra destituirii arbitrare sau a ne-înnoirii arbitrare a unei numiri, atunci când re-înnoirea reprezintă regula.

Principiul 6

Accesibilitatea

1. Organismele specializate ar trebui să fie ușor accesibile persoanelor a căror drepturi sunt protejate de acestea;
1. Organismele specializate ar trebui să stabilească, acolo unde este cazul, oficii locale care să le mărească accesibilitatea și care să le îmbunătățească eficiența funcțiilor de educare și pregătire.

* * *

Capitolul E: stilul de operare al organismelor specializate

Principiul 7

1. Organismele specializate ar trebui să opereze astfel încât să maximizeze calitatea studiilor și avizele lor și prin aceasta, credibilitatea lor în fața autorităților naționale și ale comunităților ale căror drepturi ele urmăresc să le protejeze și să le întărească;
2. Prin stabilirea organismelor specializate, statele membre ar trebui să urmărească ca acestea să dețină un acces adecvat la guvern, să fie prevăzute de la guvern cu suficiente informații care să le asigure îndeplinirea funcțiilor lor și să fie pe deplin consultate în problemele de competența lor;
3. Organismele specializate ar trebui să se asigure că operează într-o manieră care este clar independentă politic.

Recomandarea de politică generală Nr.4 a ECRI

Anchete naționale asupra experienței și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, care are ca mandat, printre altele, formularea de recomandări de politică generală adresate statelor membre;

Amintind, de asemenea, faptul că Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei în cadrul celui de-al doilea Summit de la Strasbourg din 10-11 octombrie 1997;

Subliniind faptul că această Declarație Finală confirmă obiectivul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai dreaptă și să facă apel, de asemenea, pentru intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1, ECRI a chemat guvernele statelor membre să colecteze, în acord cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este necesar, date care vor permite evaluarea situației și experiențelor grupurilor deosebit de vulnerabile în fața rasismului, xenofobiei, antisemitismului;

Subliniind faptul că datele statistice asupra actelor rasiste și de discriminare și asupra situației grupurilor minoritare, în toate domeniile vieții în societate, sunt indispensabile pentru identificarea problemelor și pentru formularea politicilor;

Convinși că acest tip de date statistice trebuie să fie completate de date referitoare la atitudini, opinii și percepții;

Considerând în acest sens, că, pe lângă anchetele în rândul populației, studiile orientate care vizează cunoașterea experienței și percepției rasismului și discriminării de către potențialele victime, pot constitui o sursă inovatoare și valoroasă de informare;

Considerând că rezultatele acestor anchete pot fi folosite în diverse moduri pentru a sublinia problemele și a ameliora situația;

Considerând, de asemenea, că recunoașterea validității experiențelor și percepțiilor potențialelor victime transmit un mesaj important atât populației, ca întreg, cât și grupurilor vulnerabile;

Studiind faptul că organizațiile de anchetă de acest fel din Europa vor furniza o imagine mai detaliată a situației în ceea ce privește rasismul și discriminarea, atât la nivel național cât și la nivel european;

Recomandă guvernelor statelor membre să adopte dispoziții care să asigure organizarea de studii naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului de către potențialele victime, inspirându-se din liniile directoare anexate prezentei recomandări.

Anexă la recomandarea de politică generală nr. 4 a ECRI

Linii directoare pentru organizarea anchetelor asupra experiențelor și percepției rasismului și discriminării din punctul de vedere al potențialelor victime

I. Obiectivele generale ale acestor anchete

1. Scopul tipului de anchetă menționată în această recomandare este de a crea o imagine a problemelor rasismului și intoleranței din punctul de vedere al victimelor actuale sau potențiale. Această abordare inovatoare presupune realizarea unei anchete în rândul membrilor diverselor grupuri vulnerabile față de actele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță, cu întrebări care să vizeze obținerea de informații asupra experienței în materie de rasism și discriminare și asupra modului în care sunt percepute diversele aspecte ale societății în care aceștia trăiesc. Datele strânse se referă, așadar, la percepțiile și experiențele membrilor grupurilor vulnerabile. Aceste date pot completa și îmbogăți, prin mai multe date referitoare la incidente rasiste și niveluri de discriminare în diverse domenii și date referitoare la opinii și atitudini ale majorității populației referitoare la grupurile minoritare și problemele de rasism și intoleranță.

II. Organizarea practică a anchetelor

2. Conceperea și derularea acestor tipuri de anchete poate fi încredințată cercetătorilor sau institutelor cu experiență în domeniul rasismului și intoleranței, organismele de cercetare în materie de anchetă asigurând activitatea de teren.

3. Grupurile minoritare alese drept “categorii” pentru anchetă, vor depinde de circumstanțele naționale, și vor putea include, de exemplu, grupuri de imigranți, minorități naționale și/sau alte grupuri vulnerabile.

4. Factorii care trebuie avuți în vedere în cadrul selectării grupurilor alese drept “categorii”, trebuie să includă mărimea populației țintă și informații deja disponibile în ceea ce privește gradul de discriminare cu care se confruntă fiecare grup (de exemplu, statistici de angajare, informații asupra plângerilor în domeniul discriminării).

5. Poate fi oportună includerea grupurilor de “control” sau “contrast” pentru a se face o comparație de bază: de exemplu poate fi inclus în anchetă un grup minoritar, care în mod obișnuit nu pare a se confrunța cu probleme de discriminare și rasism.

6. Statisticile bune asupra populației care conțin informații asupra variabilelor cum ar fi locul nașterii, originea etnică, religie, limba maternă, cetățenie, etc., facilitează organizarea unor asemenea anchete. Dacă nu pot fi furnizate acest tip de date trebuie găsite alte mijloace de identificare și de găsire a persoanelor potrivite.

7. Trebuie să se țină cont de faptul că anumite grupuri care pot fi mai expuse rasismului și discriminării – de exemplu imigranții ilegali – pot fi greu accesibile pentru întocmirea acestor anchete.

III. Conceperea anchetelor

8. Pe lângă întrebările referitoare la controlul socio-economic și la alte elemente factuale, întrebările anchetei pot aparține următoarelor categorii mari:

- întrebări referitoare la situații concrete, cum ar fi raporturile cu diverse autorități (de ex. poliția, serviciile de sănătate, serviciile sociale, instituțiile de educație) precum și cu alte organisme (de ex. bănci, agenții imobiliare) și așezări (de ex. locuri de muncă, restaurante, locuri de recreere, magazine): întrebările pot fi legate de cât de des, într-o anumită perioadă de timp, (de ex. anul trecut sau în ultimii cinci ani) persoanele anchetate au fost victimele tratamentelor nedrepte din cauza apartenenței la un grup minoritar și la ce fel de tratament nedrept au fost supuse;
- întrebări referitoare la perceperea șanselor de participare pe picior de egalitate la viața din cadrul societății, la sensibilizarea asupra prevederilor specifice stabilite pentru ameliorarea situației grupurilor minoritare și la măsura în care aceste șanse devin realitate (de ex. șansele de reușită școlară și posibilitățile de formare profesională și de angajare).
- întrebări referitoare la percepții și atitudini: temele tratate pot include, dacă este nevoie, gradul de încredere în instituții, atitudinile față de imigrare sau politicile referitoare la minorități, evaluarea unei țări ca fiind rasistă sau xenofobă, probleme referitoare la religie, atitudini față de alte grupuri, dificultăți în stabilirea de contacte cu populația majoritară, identificarea cu țara gazdă și cu țara de origine, planuri de a rămâne sau de a se întoarce, unde se simt “mai acasă”, etc. Includerea unor astfel de teme face posibilă relevarea relațiilor interesante dintre gradul de discriminare experimentată și diversele atitudini și percepții.

9. Trebuie menționat faptul că asemenea întrebări generează, în special, date asupra *experiențelor subiective* de discriminare. Cu toate acestea, este oricum dificil să se studieze actele de discriminare obiectiv și “in vivo”, acestea existând în cadrul tuturor aspectele vieții cotidiene. Rapoartele asupra experiențelor subiective de discriminare reprezintă indicatori valoroși, în special când sunt confruntate cu alte tipuri de informații cum ar fi statisticile de șomaj, cazierile judiciare, plângerile la tribunal, etc.

IV. Urmările anchetelor

10. După o anumită perioadă de timp, poate fi organizată o continuare al anchetei în scopul cunoașterii evoluției fenomenului de discriminare și de rasism în timp, sau pentru a include diverse grupuri.

11. Rezultatele anchetei pot fi utilizate în diverse moduri, de ex.: pentru a evidenția domeniile în care trebuie întreprinse măsuri, pentru evaluarea și elaborarea politicilor care țin cont de experiența și preocupările grupurilor interesate, pentru a crește sensibilizarea opiniei publice și înțelegerea problemelor de discriminare din punctul de vedere al victimelor, pentru a crește sensibilizarea în rândul celor ce lucrează în domenii specifice asupra felului în care instituțiile și practica acestora (de ex., poliția, cei care angajează, prestarii de servicii) sunt percepute de grupurile minoritare.